

جریدہ علیہ

مشيخت جليله اسلاميه نك جریده رسميه سیدر

صفر سنه ۱۳۴۰

عدد ۶۹

شمديلك آیدہ بر نشر اولنور

برنجی سنه

دار الحکمة الاسلامیه شریانی

علم کلام

— اعراض غیر نسبیّه ، اعراض نسبیّه —

اعراض تسعه دن (کم) ایله (کیف) ه — تعلقی غیرى تعقله متوقف اولمادیغی جهتله — (غیر نسبی) ، مقولات سائرّه سبعة یه — تعلقی غیرى تعقله متوقف اولدیغندن — (نسبی) .
اطلاق اولنور . بناء علیه اعراض تسعه نك ایکیسی غیر نسبی ، یدیسى نسبی در .
اعراض غیر نسبیّه دن (کم) لذاته انقصاصی قابل اولان عرضدر . مساوات و غیر مساوات یعنی زیاده و نقصانك وجودی خواص لازمه سنددر .

(کم) ایکی قسمدر . کم متصل ، کم منفصل .
(کم متصل) اجزاء مفروضه سی بیننده برحد مشترک بولنان مقدار و زماندن عبارتدر .
(حد مشترک) دن مراد ایکی جزئه نسبی نسبت واحد اولمقدر . خطك ایکی جزئه نسبتله نقطه کی .

(کم متصل) ایکی قسمدر . بری (قارالذات) دیکری (غیر قارالذات) در .
(قارالذات) اجزاء مفروضه سی وجودده مجتمع و ابعاد ثلاثیه تقسیمى قابل اولان مقداردر . خط ، سطح ، جسم کی .

(خط) بالکثر طولاً برجهته ، (سطح) طولاً و عرضاً ایکی جهتّه ، (جسم) طولاً و عرضاً و عمقاً اوج جهتّه تقسیمى قابل اولاندر . بونلرك اجزاسی مستقر و مجتمع اولدیغی کی تقسیم اولوندقلرنده بیلرلنده برحد مشترک بولنور . زیرا برخط ایکی به تقسیم اولوندقده اشبو ایکی قسمك تلاقی ایلدیکی نقطه ، برینه مختص اولیوب هرایکیسنه اختصاصی مساوات اوزره اولدیغندن ایکی قسم بیننده حد مشترکدر .

کذلک بر سطح ایکی به تقسیم اولوندقده ایکی قسمك تلاقی اولدقلری خط ، ایکیسی بیننده حد مشترکدر . بناء علیه برخط تقسیم و تنصیف اولونسه او خطك حد مشترکی نقطه ، سطحك حد مشترکی خط ، جسمك حد مشترکی سطح اولمش اولور .

(غیر قارالذات) اجزاء مفروضه سی وجودده مجتمع اولمیان زماندر . زیرا زمانك استقراری اولیوب سرعتله کچدیکنندن و اجزاسی مستقر و مجتمع اولمادیغندن غیر قارالذاتدر .

(حال) تسمیه اولنان آن غیر منقسم ، ماضی ایله مستقبلک آره‌سنده حد مشترکدر .
زیرا حال ، ماضینک نهایی مستقبلک بدایتی در دیه تعریف اولمشدر .

(کم منفصل) ایکی جزئی آره‌سنده حد مشترک بولنیان عدددر . مثلاً اون عددی ایکی به تقسیم اولنسه ، بش ، برنجی قسمده و آلتی ، ایکنجی قسمده قاهره اشبو ایکی قسم آره‌سنده برحد مشترک بولماز . کذلک اون عددی آلتی ایله درده تقسیم اولنسه آلتنجی عدد آلتی ده داخل ایسه‌ده فقط درتدن خارجدر . آلتی ایله درت آره‌سنده بر امر مشترک یوقدر .

اکثر متکلمین - وجود ذهنی به قائل اولدقلرندن - مقوله کبی جمیع اقسامیله نفی وانکار ایشلردر .

اما مقداری یعنی خطی ، سطحی ، جسمی انکار ایتلری : چونکه بوتون اجسام عندالمتکلمین جزؤ فردلردن مرکب اولوب آنلردن بشقه اجسامده مقدار دینه‌جک برشی موجود اولدینی جهتله مقادیر ، بر امر اعتباردر . خارجه موجود دکلدر .

(زمان) ایسه حکمایه کوره فلک اعظمک مقدار حرکتندن عبارت اولدینی ادعا اولنش ایسه‌ده مدعای قطعی اوله‌رق اعتراضدین سالم بر دلیل ایله اثبات ایدیه‌ده مامشدر .
بناءً علیه عندالمتکلمین (زمان) بر امر موهوم متجدد و عندالحققین بر امر موهوم .
عمد اولوب بر فعل متجدد معلوم ایله توقیت و تعیین اولدیغندن خارجه وجودی یوقدر .
(عدد) لر ایسه فردلردن عبارت اولوب خارجه موجود اولان معدودلر ایچون بروصف اعتباری عدمی اولغله اودخی خارجه موجود دکلدر . بناءً علیه مقوله کبی نفی وانکار ایشلردر .

(کیف) لذاته قسمتی و نسبیتی اقتضا ایتیمان عرض [۱] وهیئتدر . (کیف) کله استفهامیه‌سه جواب اولسی موجب تسمیه‌در .

(کیف) درت نوعدر . کیفیات محسوسه ، کیفیات نفسانیه ، کیفیات کیمیه ، کیفیات استعدادیه‌در .

« کیفیات محسوسه » حواسله ادراک اولنان کیفیتلر ، عرضلردر . بونلرده حواس ظاهره اعتباریه بشدر . مبصرات ، مسموعات ، مشمومات ، مذوقات ، ملموساتدر .

[۱] هیئت ایله عرض بیننده فرق یوقدر . فقطشی آخرده حصولی اعتباریه عرض ، نفسنده حصولی اعتباریه هیئت دینور .

کیفیات محسوسه : اگر راسخه ایسه یعنی رفع و ازاله سی متعسر اولان کیفیاتدن ایسه (انفعالیات) دینور . آلتونک صاریلنی ، بالک طاتلی لنی کبی .

غیر راسخه ایسه یعنی رفع و ازاله سی متعسر اولوب سریع الزوال ایسه (انفعالات) دینور . قورقان کیمسه نك صاریلنی ، محجوب اولانك قرمزیلنی کبی .

« کیفیات نفسانیه » ذوات انفسه مخصوص اولان کیفیاتدر . حیات ، علم ، اراده ، قدرت ، صحت ، مرض کبی . بودخی غیر راسخ اولوب قولایجه زوالی قابل ایسه (حال) ، راسخ اولوب ده زوالی متعسر ایسه (ملکه) تسمیه اولنور . بناء علیه بو کیفیات نفسانیه ، ابتدای حدوئنده (حال) در . صوکره (ملکه) اولور .

مثلا کتابت ، ابتدای امرده حال قیبلندندر . اشبو حال ، تکرر عملیات ایله رسوخ درجه سی بوله رق ملکه یه منقلب اولور .

« کیفیات کیمه » کیماته عارض اولان کیفیتلردر . بوده : یا کم منفصله عارض اولور . عدده عارض اولان زوجیت ، فردیت کبی . یا کم متصله عارض اولور . خطه عارض اولان مثلثیت ، مربعیت ، استقامت ، استداره ، انحنای کبی .

« کیفیات استعدادیه » قوه و ضعفا استعداد جنسندن اولان کیفیتلردر . مصحاحیه ، ممرضیه یعنی صحت ویا مرضه استعدادی اولمق کبی .

متکلمین حضراتی مقوله کيفك اقسامندن بولنان کیفیات نفسانیه ایله کیفیات محسوسه نك و آتیده بیان اولنه جق مقوله این دن ا کوان اربعه نك یعنی حرکت ، سکون ، اجتماع ، افتراق — حواسک شهادتیه معلوم و موجود اولدقلرینه بناء — وجودینه قائل اولوب مقولات سائر نك وجودینی نفی وانکار ایشلر و بناء علیه متکلمین حضراتی مقوله اینه ، « کون » تسمیه ایتشلردر .

(اعراض نسبیّه)

اعراض نسبیّه یدیدر . این « متی ، وضع ، ملک ، اضافه ، فعل ، انفعال . « این » برشیک برمکانده حصولی سببیه عارض اولان حالتدر . (این) کله استفهامیه سنه جواب واقع اولور . مدرسه ده ، مکشیده ، اوده کبی . (مکان) ارسطو ، ابن سینا وفارابی کبی قدماء حکمادان مشاشیون ، مکانی (السطح الباطن من الحواوی المماس للسطح الظاهر من المحوی) یعنی جسم محوی نك سطح ظاهرینه

نماس اولان جسم حاوینک سطح باطنیدر دیه تعریف ایتشلردر . پورتقال قابوغنک ایچ یوزی، لنبک مکانی اولدینی کی .

افلاطون کی قدمای حکمدان اشراقیونه کوره مکان ، جسمک اشغال ایلدیکی بعد مجرددر . متکلمینه کوره مکان ، جسمک اشغال ایلدیکی بعد موهومدن عبارتدر .

(بعد) اکثره کوره ابعاد ثلاثه دن عبارت اولان امتداد ایسه ده فقط متکلمینه کوره موهوم و حکمایه کوره نفس الامرده موجوددر . حکمای اشراقیون بعدک باشلی باشه قاشم اولدیغنه مشائیون ایسه جسم ایله قائم اولدیغنه قائلدر .

(مکان) ایله (حیز) حکما عندنده مترادف ایسه ده ابن سینانک شفا سنده کی بیانیه کوره حیز ایله مکان بیننده عموم و خصوص مطلق وارددر . حیز ، اعم . مکان ، اخصدر . یعنی هر مکان حیزدر . فقط هر حیز مکان دکلدر .

متکلمین عندنده مکان ، حیزک غیریدر . زیرا مکان ، متمکنک اعتماد ایلدیکی شیدر . ارض ، سریرک مکانی اولدینی کی . حیز ایسه متحیز ایله مشغول فراغ موهومدن عبارتدر که اکر متحیز آنی اشغال ایتزسه (خلا) اولور . بارداغک داخلی صویک حیزی اولدینی کی . ایشته متکلمینه کوره مکان ، امر اعتباریدر . خارجده موجود و حقیقته امتداد و ابعاد ایله موصوف دکلدر .

خارجده موجود و امتداد ایله موصوف اولان شی ایسه مکانی اشغال ایدن جسملردر . بناءً علیه مکان ، قوه و اهمه نك خارجده موجود اولان بعض جسملری بعضیینه نسبت ایله اعتبار ایلدیکی امر موهومدن عبارتدر .

(متی) برشینک بر زمانده حصولی سببیه عارض اولان حالتدر . متی ایله زماندن سؤاله جواب واقع اولور . بو صباح ، کچن کون کی .

(وضع) اجزاء جسمک بر لرینه و یا خارج شیلره نسبتی ایله او جسمه عارض اولان حال و هیئتدر . وضع تبدل ایتدکجه نسبت دخی تبدل و تغیر ایدر . قائم ، قاعد اولق کی .

(ملک) تمامی و یا بعضیسی محیط و انتقالیه منتقل اولسی سببیه بر جسمه عارض اولان هیئتدر . بر شخصک صاریقلی و یا فسلی اولسی کی .

(اضافت) تعقلی بشقه سنی تمقله متوقف اولان نسبت متکرره در . تقدم ، تأخر ، ابوة ، بنوة کی .

(فعل) برشینک بشقه سنده اولان تأثیری سببیه حاصل اولان حالتدر . و یا بر مؤثرک

برشیده تاثیریدر . ضاربیدن صادر اولان ضرب ، قاطعیدن حصوله کلان قطع کبی .
(انفعال) بشقه سندن متأثر اولسی سببیه برشیده حاصل اولان حالت در . ویا مؤثرک
اثرینی قبول ایتمکدر . کسيلمك قیرلمق کبی .

خلاصه برشخص معین، حیوان ناطق دیه تصور اولنورسه (جوهر) ، طویل القامه
ویا قصیر القامه دیه تصور اولنورسه (کم) ، ابيض ویا اسود ، غشیخ ویا مریض دیه تصور
اولنورسه (کیف) ، مدرسه ده ویا مکتبه دیه تصور اولنورسه (این) ، شو آیده ویا
شو کونده دیه تصور اولنورسه (متی) ، قیام ویا قعودی تصور اولنورسه (وضع) ،
فلانک اوغلی ویا پدری دیه تصور اولنورسه (اضافت) ، صاریقلی ویا فسلی اولدینی تصور
اولنورسه (ملک) ، ضرب ویا کسر ایله تأثری تصور اولنورسه (فعل) ، کسيلمك ویا
قیرلمق کبی تأثری تصور اولنورسه (انفعال) اولمش اولور ،
ونظم بعضهم فقال :

عدالمقولات فی عشرسا نظمها

فی بیت شعر علا فی رتبة نقلا

الجوهر النکم کیف والمضاف متی

این ووضع له ان ینفعل فعلا

عربی وفارسیدن شو ابیات آتیه ، مقولات عشره نك مثالیرینی جمع ایتمشدر .

عربیدن :

زید الطویل الازرق ابن مالک	فی بته بالامس کان متکی
جوهر کم کیف اضافه	این متی وضع
بیده غصن لواه	فهذه عشر مقولات سوی
ملک فعل	انفعال

فارسیدن :

کل ، به بستان دوش دره ترلباسی خفته بود	یک نسیم ازبوی جانان یافت خرم بر شکفت
جوهر این متی اضافه ملک وضع	کم کیف فعل
	انفعال
	صین عربی

